

Rozpšawy wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije (DSRK) Mašicy Serbskeje

wopšimješe

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2009/2010	2
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2011	3
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2012	4
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2013	5
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2014	6
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2015/2016	7
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2016/2017	8
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2017/2018	9
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2018/2019	10
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2019/2020	11
Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2023/2024	12

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2009/2010

Nowa Dolnosěrbska rěcna komisija jo chopiła žětaš w lěše 2009. Ako člonki su pówołane głownje zastupjarje tych institucijow, kenž nałožuju wšednje pisnu dolnosěrbsćinu. Jo było wědobne rozsuženje, až njejo se wuzwólit(a) nowy pšedsedař / nowa pšedsedarka, ale jano powědař komisije z nadawkom, wobzamknjenja komisije w zjawnosći zastupowaš. Koordinaciju žětabnosći jo pšewzeta Chóšebuska wótnožka Serbskego instituta.

2010 jo se komisija tši raze zmakala. Wobradowało jo se głownje wó (ortografiskej) adapciji cuzych słow do dolnosěrbsćiny a wó wjelikem resp. małem pisanju. Pši tom jo se glědało na to, aby se wobzamknjenja – žož jo było móžno – makali z wótpowědujucymi póstajenjami górnosěrbskeje komisije. Na wósebnosći dolnosěrbsćiny w tom konteksće jo se ale konsekwentnje žiwało. To pótrjefijo mj. dr. kupki cuzych słow, ako wóstanu w dolnosěrbsćinje indeklinabelne, mjaztym až jo se w górnosěrbsćinje južo tendenca k morfologiskej integraciji słowa pšesajžita.

2011 žětabnosć pókšacujo, wjeliki žět 2010 pšepowědanych temow móžo se lětosa pó tšešem cytanju w komisiji wótžognowaš.

Fabian Kaulfürst, powědař

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěcneje komisije 2011

Rěčna komisija jo se w lěše 2011 dwa raza zejšta, aby wobradowała. Pósejženi z 5. julija a 14. septembra stej se pšiwobrošitej wósebnje ortografiskim problemam, rozmjej pisanjeju a integrěrowanjeju cuzych słow a mjenjow. Pši tom jo se zglucyło, někotare systematiske problemy dorozwězaš. Dalšne temy su se w drugem cytanju wobjadnawali a mógu se 2012, w dalšnem, pón tšešem cytanju teke wótžognowaš.

Pši wužětowanju pšedłogow za diskusiju, wó kótarež stej se staratej sobužětašerja Chóšebuskeje wótnožki Serbskego instituta, jo se tak daloko, ako jo było móžno, na paralelne górnoserbske rozwězanja glědało, aby se njenotnym diferencam mjazy wobyma rěcoma zadorato.

Wobzamknjenja Dolnoserbskeje rěcneje komisije deje se mjaz drugim wózjawiš na se rozwijajucem internetowem portalu wó dolnoserbšćinje (www.dolnoserbški.de) a se wě teke na bokach Mašice Serbskeje.

Fabian Kaulfürst, powědar

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2012

Dolnosěrbska rěcna komisija jo se 2012 dwa raza zmakata (283., 11.12.). Pla wobradowanjow jo głownje što wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosci adaptěrowanja cuzych słowow do dolnosěrbskego rěcneho systema. Wětšy žěl diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razju pšepowědať a stakim wobzamknuť. Wuslědki maju se w interneše zestajiš a wózwajiš.

dr. Fabian Kaulfürst, powědať

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2013

Dolnosěrbska rěcna komisija ma aktualnje 12, w lěše 2013 jo měta hyšći 13 ctonkow. Wóni reprezentěruju serbske institucije Dolneje Łužyce. Dolnosěrbski gymnazium bóžko južo někotare lěta njejo zastupjony.

DSRK jo se 2013 tśi razy zmakata (30.4., 12.6., 5.11.). Pšerězne wobžělenje jo było něži 77 procentow. Pla wobradowanjow jo głownje što wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosći adaptěrowanja cuzych słow do dolnosěrbskego rěcneho systema. Mjaz drugim jo se rozwězało pisanje wobšyrneje kupki słow, ako zachopiju we wuchadnišćowej rěcy na sk-, sp-, st-. Teke pisanje z wjelikim resp. małym zachopnym pismikom jo było tema wobradowanjow. Wětšy žěl diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razuju pšepowědať a z takim wobzamknuť.

Wutšobnje žěkowaš kšěť se na toś tom městnje Mětoju Pernakoju za jogo statkowanje w DSRK. Lěta dłužko jo z Barlinja jězdźił na wobradowanja a jo ze swójim wěženim a slěženim k žětabnosći komisije pšinosowať. Žěk słuša rowno tak Ani Pohončowej, kótaraž tejerownosći w nowej pěšlětnej periože wěcej k dispoziciji njestoj a kótaraž jo se lěta dłužko staraťa wó wótlícenje DSRK.

dr. Fabian Kaulfürst, powědať

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2014

Dolnosěrbska rěcna komisija jo se 2014 tši razy zmakata (19.2., 20.5., 11.11.). Pla wobradowanjow jo głownje što wó pisanje cuzych słow resp. wó móžnosći adaptěrowanja cuzych słow do dolnosěrbskego rěcneho systema. Teke pisanje z wjelikim resp. małym zachopnym pismikom jo było tema wobradowanjow. Wětšy žěl diskutěrowanych pšašanjow jo se tšešemu razuju pšepowědať a z takim wobzamknuť.

Wuzětať jo se internetowa prezentacija wuslědkow DSRK, kótaraž ma zjawnosći pšistupnjaš aktualny staw ortografiskeje normy. Pši tej gózbje jo nastata online-wersija knigłow Manfreda Starosty »Niedersorbische Orthographie und Interpunktion. Regeln.« (2. nakład, 1982), do kótarychž su se nowe póstajenja zažětať. Bok jo se w komisiji diskutěrowať a jo wót 18.2.2015 w seši pšistupny.

dr. Fabian Kaulfürst, powědať

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje rěčneje komisije 2015/2016

Dolnoserbska rěčna komisija (DSRK) jo se 2015 jano raz zmakata (24.2.), což jo głownje zwisowato z wósebnymi wupominanjami sobužětašerjow SI pšez interne pšerědowanja.

Pšiwobrošita jo se rěčna komisija hyšći raz tomu »ó« we wósebnych, dotychměst jasnje njerědowanych pozicijach. Dalej jo se diskutěrowato wó naraženjach za serbske mě nastawajucego jazora blisko Chóšebuza a powšykne wó roli DSRK glědajucy na nowe geografiske a hynakše oficialne pomjenjenja.

dr. Fabian Kaulfürst, powědař

Budyšin, 5.3.2016

Rozpšawa wo žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2016/2017

Dolnosěrbska rěcna komisija (DSRK) jo se 2016 jano raz zmakata (13.12.), což jo głownje zwisowato z wósebnymi wupominanjami sobužětašerjow SI pšez interne pšerědowanja. Pšiwobrošita jo se rěcna komisija hyšći raz tomu »ó« we wósebnych, dotychměst jasnje njerědowanych pozicijach. Dalej jo se diskutěrowato wó deklinaciji cuzych słow ako *lunch*. Teke za ortografiskim rozwězanim za cuze słowa *yoga*, *cucchini*, *dekoltěrowany* jo se pytało. Pšiwobrošili su se cłonki teke pisanjeju trjebny/trěbny a su diskutěrowali zasejzawježenje pisanja měkego <í> wósrjež słowa (na pšiktad pjakařka).

dr. Fabian Kaulfürst, koordinator

11.3.2017

Rozpšawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2017/2018

Dolnosěrbska rěcna komisija jo se 2017 zmakata dwójca: 11.5. a 10.10.

Wujasnili su se dotychměst njerědowane pady pśi pisanju <ó>. Teke pisanje wšakich cuzych stow jo se dowobzamknuło. Wušej togo jo se póstajito, až njepišo se wěcej trěbny, trěbnosć atd., ale trjebny, trjebnosć. Intensiwnje diskutěrowało jo se teke naspjetne zawježenje pisanja <ř> teke srježž słowa (na pś. pjakařka, muřka). Tšeše cytanje wó tom pak bužo akle 2018.

dr. Fabian Kaulfürst, koordinator

Budyšin, 17.3.2018

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnoserbskeje řecneje komisije 2018/2019

Dolnoserbska řecna komisija jo se 2018 zmakata dwójcy: 15.5. a 30.5.

Wobzamknuło jo se zawježenje pisanja měkego <í> srjež stowa. Z tym co DSRK spěchowaś pšawe wugronjenje stow ako pjakařka, ceřba, wařmo.

Wušej togo jo se w zwisku z rozšyrjenim dolnoserbskego starodawnego sedleńskego ruma Serbow pšeglědata wobšyrna lisćina mjenjow wobydlenišćow wšakorakich typow. Wuslědk mjazy drugim toś tych procowanjow jo 30. zešywk Matego řědu Serbskego instituta „Mjenja wobydlenišćow w starodawnem sedleńskem rumje Serbow w kraju Bramborska“.

W tom konteksće su se teke diskutěrowali a sprecizěrowali pšawidła wjelikego a matego pisanja toś tych wósebnych mjenjow.

dr. Fabian Kaulfürst

Budyšin, 9.3.2019

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje rěcneje komisije 2019/2020

Dolnosěrbska rěcna komisija jo se 2019 zmakala dwójce: 15.5. a 17.12.. Zrědowało jo se a) wjelike a mate pisanje wěcejžělnych mjenjow wobydlenišćow, b) wjelike a mate pisanje amtskich pśidankow k mjenjam wobydlenišćow (typ: Uniwersitne město, Rybakańske a twardnicowe město) a juristiskich statusow (typ: wjelike wokrejsne město).

Diskutěrowali su se dalšne póstajenja glědajucy na wjelike a mate pisanje w konteksće mjenjow.

Kombinacija grafemowu <ch> njama wěcej status pismika a njejo wěcej žět dolnosěrbskego alfabetu. Z tym rozsuženim jo se rozwězał dlujkolětny problem, až <ch> jo w Starostowem słowniku (1999) zarědowane pód <c>, weto jo se přězy w słowniku pódał alfabet z <ch>. To jo wjadło k njewěstosćam a wšakim wariantam nałožowanja w praksy.

Fabian Kaulfürst, powědař

Rozpřawa wó žětabnosći Dolnosěrbskeje řěčneje komisije 2023/2024

DSRK jo se w lěše 2023 styri raze zmaća. Rozsužito jo se mj. dr. wó pisanju wariantowu prepozicije w/we. Něgajřna regula, kótaraž płaři dalej za górnosěrbsćinu, njejo na žednu wařnju wótpowědowaća uzusoj dolnosěrbskego wugranjanja. Nowe ředowanje se jomu bliřy a póbitujo wěcej fleksibelnosći.

Komisija jo se wuřej togo zabraća z wósebnymi padami, ako su se při zawježenju <ó> pšewiželi abo wopacnje rozsuzili. We tom wobtuku jo dojšto k punktuelnym korekturam.

Dokulař jo Nowy Casnik juř pšez lěta pisat <šport> město <sport>, jo se teke dopuščita forma ze <š>, z cymř jo se dojšpita jadnakosć z młogimi drugimi pózyconkami, ako su se juř dotychměst z <š> pisali. Wuřej togo jo se dojšpita wobjadnosć z uzusom w dolnosěrbskich medijach.

Aktualnej, hyšći njedorozsužonej temje stej pisanje <s> abo <z> w słowach ako klawsura abo pensija a pisanje <č, tš, tś> w cuzych słowach.

dr. Fabian Kaulfürst, powědař